

Lönsamhetsaspekter inom ekologisk produktion

Ekotankesmedjan 1.4.2016

Anders Norrback

Bakgrund

- Lönsamhet är ett relativt begrepp som bör sättas i relation till våra förväntningar
- Riskplacerare förväntar sig förutom en rejäl lön, en avkastning på flera tiotals procent av investerat kapital.
- Idealister nöjer sej med en lön de överlever på.
- För att avgöra om din verksamhet är/kan bli lönsam bör du därför definiera dina förväntningar, också andra än rent ekonomiska
- Minimikravet för oss alla är dock att vi klarar av att betala för driften och främmande kapital (den som är satt i skuld är inte fri)

Bakgrund

- Normalt betraktar vi ett lantbruks lönsamhet utgående från resultatet enligt skattedeklarationen.
- Detta anger i princip inte annat än kassaflödet.
- Kassaflödet över företagets hela livscykel anger lönsamheten, men för en redovisningsperiod är det ett ytterst trubbigt instrument
- 2015 års resultat för jordbruk, som endast använder denna mätare, är totalt missvisande i synnerhet på ekohusdjursgårdar, och i all synnerhet för ekolammproducenter i AB området.

Bakgrund

- Vid planering av lantbruksföretagets verksamhet används vanligtvis täckningsbidragskalkyler.
- Täckningsbidragskalkylerna är användbara när man inom gården skall välja mellan olika tillbudsstående alternativ.
- Skall man odla havre eller vete
- Skall man utveckla företagets verksamhet behövs en mera djupgående kalkylering.
- Som jämförelseinstrument mellan olika huvudproduktionsinriktningar räcker inte metoden till.

Bedömning av nuvarande lönsamhet

- Prestationsprincipen ett krav för att kunna göra en rättvisbedömning
- Lagerinventeringar, utestående fodringar, reserveringar osv
- Avskrivningar i enlighet med teknisk livslängd, skall inte sammanblandas med skatteplanering
- Att detta inte gått hem visas av att många säger att lönsamheten försämrats p.g.a. Mavis inkompetens. Det Mavi åstadkommit är endast likviditetskris, lönsamheten inverkar det inte på annat än eventuella ökade räntekostnader på främmande kapital.
- Sänkta priser och stigande kostnader är det som tär på lönsamheten.

Planering av verksamheten

- I planering av ett lantbruksföretags verksamhet följer vi långt traditioner. Vi utgår från att vi skall producera en bulkråvara för förädlingsindustrin
- Vid planering av lantbruksföretaget borde vi långt mer använda "normala" företagsplaneringsmetoder för att nå en större kundfokusering
- Vid planeringen borde vi starta med att besvara följande frågor :

Planering av verksamheten

- För vem ? Vilka är kunderna som skall köpa våra produkter? Ska vi vända oss till de stora massorna där konkurrensen är hård och priserna pressade eller skall vi försöka nå specifika kundgrupper? Kom ihåg här att matkonsumenterna blir mer och mer heterogena. Staten utgör en viktig kund eftersom vi med den kan teckna avtal som gör att de betalar en del av produktionskostnaden för en viss produktions metod eller produkt. Problemet med statsmakten är dess opålitlighet som samarbetspartner. De går ibland in och ensidigt ändrar villkor och ersättning. De gör även godtyckliga bedömningar om villkorens uppfyllande i avtalen
- Vad ? Vad skall vi producera? Råvara till en industri eller en färdig produkt direkt till konsument , eller något där emellan? Staten går gärna in och köper miljövärden i stället för livsmedel.
- Hur ? Hur produktionen går till bestäms utgående kundernas preferenser och vad vi skall producera. Här börjar även kalkyleringen av olika alternativ komma in i bilden. Med dessa kunder och med denna/dessa produkter bör vi räkna igenom vad som löns att göra själv och vad köps in som köptjänst.
- Varför ? Vad har vi för konkurrensfördelar som gör att kunden kommer att välja just vår produkt

Planering av verksamheten

- När vi för vårt företag svarat på de tidigare anförda frågorna kan vi börja kalkylera kring olika alternativ för att hitta de mest lönsamma för företaget.
- Vid kalkyleringen bör även olika alternativs risker bedömas och på något sätt prissättas
- Risktyper som bör beaktas
 - marknadsrisken
 - väderisken
 - politiska risken
 - sanktionsrisken

Kalkylering

- En kalkyls tillförlitlighet är inte större än tillförlitligheten i det kalkyleringsbelopp som är minst tillförlitligt
- Generella kalkyler för företagsgrupper med liknande produktion är ytterst opålitliga att använda som grund vid kalkylering av det egna företagets lönsamhet. Dessa tjänar närmast politiska syften.
- Kalkylerna bör göras utgående från verkliga förhållande i det egna företaget.
- T.ex. kalkylen för växtodlingen ser helt annorlunda ut för vår bästa åker i Vörå jämfört med vår sämsta åker i Närpes. Skillnaden är större än om man slentrianmässigt gör en jämförelse konventionell och ekologisk produktion på samma åker

Kalkylering

Att utgående från en enkel TB kalkyl gör ändringar i produktsortiment och produktionsmetod kan hastigt bli dyrt.

Kalkyleringen handlar långt om optimering, så att man på rätt åker använder rätt produktionsmetod med optimal insatsanvändning för att åstadkomma en produkt som kunden är villig att köpa till ett så högt pris som möjligt.

Detta kräver mycket mera långtgående analyser av produktionsinsatsernas inbördes pris samt inverkan på stöd och pris på produkt

Kom ihåg då du kalkylerar ekologisk produktion

- Större stödberoende leder till större politisk risk samt sanktionsrisk
- Åkermarkens kvalitet har större inverkan på skördeutfallet
- Väderrisken är större, större skördevariation ?
- Markens behov av "vila"
- Ökad arbetskrafts- och maskinkrafts behov (ofta bättre resursutnyttjande av maskiner)
- Större utrymmesbehov för husdjur (fasta kostnaden /djur högre)

Kom ihåg då du kalkylerar med ekologisk produktion

- Mindre priskänslighet, högre stabilare pris
- Flera alternativa avsättningsmöjligheter
- Bättre möjlighet att "nischa sig"
- Arbetarskyddsvinster genom mindre kemikalieanvändning
- Egna värderingar
- Ekologisk produktion lönsammare ?
- Beror det på produktionsformen i sig eller på strukturen och kunskapen hos eko företagen ?

Snabb analys Norrbro konventionellt/eko

- Eko vinster

• Gödsel och bekämpningsmedel	20 000
• Stöd	29 000
• högre pris på produkt	6 000
• Totalt	55 000

- Icke prissatta vinster

- Arbetshälsa och miljö
- Förbättrad avsättning
- Stolthet över det egna arbetet
- Mindre marknadsrisk

Snabbanalys Norrbro konventionellt/eko

- Ekoförluster
 - Mindre skörd 25000
 - Icke prissatta förluster
 - Större politisk risk
 - Större väderrisk
 - Större sanktionsrisk